Nr 928

av herr Leuchovius m. fl.
om översyn av den kommunala renhållningslagen.

Från den 1 januari 1972 gäller lagstadgat obligatoriskt – kommunalt renhållningsmonopol inom kommun beträffande a) orenlighet som härrör från hushåll, b) hushållsavfall och c) med hushållsavfall jämförligt avfall. Bortforslingen av avfall skall omfatta hela kommunen, och den skall avse inte enbart sopor, köksavfall och latrin utan även skrymmande hushållsavfall, bl. a. slam från enskilda avloppsanläggningar.

Detta kommunala renhållningsmonopol innebär inte bara skyldighet för kommunerna att hämta detta avfall på alla fastigheter utan jämväl skyldighet för alla fastighetsägare att lämna detta eller ombesörja transport till uppsamlingsställe.

Inom hälsovårdstätort finns kanske inget att anmärka mot gällande system. Men för glesbygden kan det tyckas vara att använda större vald än nöden kräver. Avstånden mellan fastigheterna och vägarnas framkomlighet gör systemet både ekonomiskt dyrbart för kommunens samtliga fastighetsägare och omöjligt att genomföra på vissa platser. Det kan även tyckas vara väl ambitiöst att latrin och slam från slamavskiljare som är ett gödselmedel skall köras från glesbygden in till reningsverk i tätorter. Samma är förhållandet med trädgårdsavfall och dylikt. I stället borde latrin och slam kunna användas i jordbruket, liksom kompostering av trädgårdsavfall borde tillatas.

Genom att lagen fatt en så detaljerad och bestämd utformning har stora svårigheter uppstatt för i första hand glesbygdskommunerna.

Problemen har inte heller underlättats av den relativt korta övergangstiden, vartill kommer att nagon generell dispens ej skall beviljas efter den 31 december 1973. Enligt naturvårdsverkets anvisningar kan på vissa angivna skäl dispens medges från t. ex. hämtning av sopor från enskilt belägna fastigheter med icke framkomlig väg. Da far den enskilde fastighetsägaren själv svara för transporten av avfallet till en avlämningsplats.

Denna möjlighet har vissa kommuner använt sig av. I Vara kommunblock, Skaraborgs län, har man i stället för hämtning på varje fastighet pa glesbygden begärt dispens för uppsamling av avfall i ett antal uppställda täckta och täta behållare. Behallarna töms på platsen en gang per vecka. Kostnaderna för detta system är beräknade till 8 öre per skattekrona. Besparing mot säcksystemets "hämtning pa varje fastighet": 825 000 kronor. Därtill kommer inköpskostnad för säckställ pa 470 000 kronor. Systemet sett fran miljövardssynpunkt torde vara helt tillfredsställande och jämförbart med säcksystemet. Tre bilagor till "Vara-systemet" bifogas (Bil. 1 -3).

Det stora antalet ansökningar om dispenser och naturvårdsverkets skrivelse 28.11.1972 till länsstyrelserna vittnar om att lagens tillämpning vållat betydande svårigheter. Irritationen bland framför allt lantbrukarna men också bland ägarna till annan spridd bebyggelse över vad som anses vara en för långt gående lagstiftning tyder, enligt vår mening, på att den kommunala renhållningslagen (1970:892) redan nu behöver ses över för att få en mera ändamålsenlig utformning. Det är inte fråga om att på något sätt minska strävandena till en bättre miljövård. Alla miljövårdsåtgärder måste dock omfattas av dem de gäller samt uppfattas som rimliga och förnuftiga.

Vi föreslår därför att riksdagen hemställer till Kungl. Maj:t om en överarbetning av den kommunala renhållningslagen i syfte att få den bättre anpassad till de verkliga förhållanden den är avsedd att råda bot på och till föreliggande miljövårdsintressen.

Med stöd av vad ovan anförts hemställs

att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om en så skyndsam översyn av den kommunala renhållningslagen, i syfte att få den bättre anpassad till förhållandena i glesbygderna, att förslag härom kan föreläggas årets höstriksdag.

Stockholm den 25 januari 1973

KARL LEUCHOVIUS (m)

ERIC KRÖNMARK (m)

ALLAN ÅKERLIND (m)

CARL ERIC HEDIN (m)

PAUL BRUNDIN (m)

INGRID SUNDBERG (m)

BRITT MOGÅRD (m)

ARNE ANDERSSON (m)
i Ljung

N. YNGVE NILSSON (m)
i Trobro

PER PETERSSON (m)
i Gäddvik

CARL-WILH. LOTHIGIUS (m)

Bilaga 1

Renhållningsplan för Vara kommunblock

En utredning beträffande samordning av renhållning inom Vara kommunblock har utförts. Bakgrunden till denna är att ökade avfallsmängder gjort att förutsättningarna för en separat Vararegion blivit så stora att blocket bedömts vara i behov av en gemensam behandlingsanläggning. Till denna förutsättning har kraven på glesbygdshämtning bidragit.

Inom kommunblocket avses att hushållsavfall hämtas vid varje fastighet 1 ggr/vecka inom följande tätortbildningar:

Främmestad, Bäreberg, Nossebro, Essunga stationssamhälle, Essunga kyrkby, Jonslund, Tumleberg, Vedum, Arentorp, Emtunga, Vara, Helås, Håkantorp, St. Levene, Tråvad, Längjum, Larv, N:a Vånga, Kvänum, Öttum och Jung.

För övriga delar av kommunblocket avses att anordna uppsamling genom täckta och täta behållare, vilka utplaceras på 65 platser inom blocket. Platserna har valts med tanke på att allmänheten vid sina ordinarie resor till arbete, affär etc. passerar dessa platser och då kan avlämna det från fastigheten medförda avfallet. Platserna kommer att iordningställas med grusad eller hårdgjord uppställningsplan, där fordon bereds avkörningsmöjligheter. Hämtning kommer att ske 50 ggr/år och i entreprenadavtal skall ingå skötsel och tillsyn av platserna.

Skulle behov föreligga för större uppsamlingsvolym kan en utökning ske av behållarnas antal eller en tätare hämtningsintervall komma i fråga. Största möjliga hänsyn kommer att tagas så behållarna inte kommer att utgöra ett störande inslag i landskapsbilden.

För grövre och skrymmande avfall avses att särskilda uppsamlingsaktioner årligen skall genomföras och omfatta såväl glesbygd som tätort.

Partiell dispens sökes för kommunens skyldighet att från varje fastighet inom glesbygdsdelen transportera hushållsavfall och därmed jämförligt avfall, med undantag av latrin, till uppsamlingsplats.

För hämtning av orenlighet som härrör från hushåll (slam från enskilda slamavskiljare) sökes dispens t. v.

Möjlighet finns idag för enskilda att genom budning få rubricerade hämtning utförd. Genom att kommunblocket f. n. genomför inventering avseende uppgifter på enskilda slamavskiljares läge och antal, har kommunen således ej kunnat bedöma resursbehovet för renhållningen ifråga vare sig ur transportekonomisk eller transportteknisk synpunkt. Kommunen saknar även möjligheter att på ett tillfredsställande sätt omhändertaga avfallet ifråga.

Generell dispens sökes för hämtning av latrin för såväl jordbruksfastigheter som övriga fastigheter inom glesbygden.

De fastigheter inom glesbygdsdelen som ej är jordbruksfastigheter och fortfarande är utrustade med torrklosett, utgör ett mycket ringa antal och är belägna inom ett utpräglat jordbruksområde med omfattande

djurhållning. Goda möjligheter finns därför att på ett tillfredsställande sätt omhändertaga latrinet även från dessa fastigheter, utan att några hygieniska risker uppkommer. Möjlighet finns dessutom att genom budning få denna del av renhållningen tillgodosedd.

Genom att renhållningsorganisationen inom kommunblockets delkommuner blir föremål för en radikal förändring avseende såväl hämtnings- som behandlingsmetoder och dessutom ekonomiska beslut för kommunblocket endast kan fattas av sammanläggningsdelegerade, är det ej möjligt att genomföra den skisserade renhållningsorganisationen förrän tidigast den 1/7 1973.

Den nuvarande organiserade renhållningen inom tätorterna samt även inom vissa andra områden inom kommunerna kommer att bibehållas i samma utsträckning som tidigare intill detta datum.

Förlängning av tidigare meddelad generell dispens sökes därför fr. o. m 1/1 1973 t. o. m. 1/7 1973 från renhållningslagens bestämmelser enl. § 4, i vad avser renhållning utanför tätort.

Bilaga 2

Synpunkter på renhållning inom Vara kommun

Ekonomi

Arskostnad/fastighet
Tömning 1 g/vecka

Hämtning vid varje fastighet	205:–
Kostnad enl. Vara-förslaget (behållarhämtning)	40:–

Totalkostnad/år

Hämtning vid fastighet, 5.00 st x 205: · =		1 025 000:–
Behållarhämtning (inkl. avskrivning)		200 000:–
	Vinst	825 000: -

Vid hämtning på varje fastighet tillkommer en inköpskostnad för säckställ, vilket belastar varje fastighetsägare med ca 100:–.

Totala inköpskostnader		500 000:–
Denna investering bortfaller vid behållarsystemet, dock måste uppställningsplatser iordningställas.	Kostnad	30 000:–
	Vinst	470 000:–

Behållarsystemet medför en total kommunal subvention av glesbygdshämtningen. Hämtning vid fastighet medför så stora kostnader för den enskilde att en subvention även här erfordras till minst samma totalbelopp som vid behållarhämtning.

Referenser

1. Naturvårdsverkets publikation 1972:3
   (se bilaga 1)
2. Naturvårdsenhetens yttrande 29.3.72
   (bilaga 2)
3. Riksdagsreferat
   (bilaga 3)
4. Renhållningsdispens för Kils kommun. S-län.
   (bilaga 4)

Tillverkaren för det s. k. Kjällve-systemet har haft åtskilliga kontakter med olika länsstyrelser samt Sv. Kommunförbundet. (Bl. a. sektionschef Segebo, byråing. Backman, förbundets renhållningsexpert.) Inga erinringar har därvid enl. uppgift framförts mot principlösningen. (Prospekt bilaga 5)

Nackdelar

Nackdelar som framförts mot behållarsystemet är i första hand egentransporten av avfallet samt nedskräpning runt behållarna. Betr. detta se renhållningsplan för Vara kommun 27.10.72.

Slutord

Vi anser att behållarsystemet, jämfört med hämtning vid varje fastighet (där vid genomförandet av sådan hämtning vissa områden alltid måste undantagas), medför att *alla* på ett praktiskt och vettigt sätt får möjlighet att lämna sitt avfall till rimliga kostnader.

För övrigt frågar vi oss om det inte är kommunens ensak att bestämma vilket renhållningssystem som skall användas, länsstyrelsen har endast att bedöma framställningen om den partiella dispensen!

Vara den 22 december 1972

Bilaga 3

Till Länsstyrelsen i Skaraborgs län
Planeringsavdelningen

Komplettering av dispensansökan betr. renhållning inom Vara kommunblock

Utöver tidigare i renhållningsplan redovisade synpunkter framhälles följande:

Ang. partiell dispens

Särskilda skäl

Vid informationsmöten för allmänheten och olika politiska organisationer inom samtliga kommuner i blocket har enbart positiva synpunkter framkommit på "behållarsystemet". De fördelar för den enskilde som framfördes var bland annat att stort slitage på de enskilda vägarna undvikes samt ekonomiska fördelar (avgiftsfrihet). Vid jämförelse med hämtning vid varje fastighet har totalkostnaden beräknats minska med 825 000:– kr. per år. Dessutom undvikes en investeringskostnad på 470 000: kr.

Frivillighet

Avsikten är att de som önskar kan erhålla hämtning vid sin fastighet mot avgift. Om detta kommer att infordras uppgift i samband med att samtliga fastighetsägare skriftligen underrättas om den nya renhållningen.

Anvisningar

Anvisningar om hur transporten av egna sopor till behållaren skall ske kommer att utformas i samråd med hälsovårdsnämnden och länsstyrelsen. Särskilt kommer nödvändigheten av att soporna inneslutes i slutna och täta förpackningar att framhållas.

Rengöring av behållare kommer att ägnas särskild uppmärksamhet.

Dispens betr. slam

Inventeringsarbete om slamavskiljares antal och läge pågår. Detta arbete beräknas pågå under innevarande år, varför dispens sökes t. o. m. 31/12 1973.

Dispens betr. latrinhämtning

Systemet med avfallsbehållare innebär att en särskild hämtningsorganisation enbart för latrin vid ett fåtal fastigheter inom glesbygdsområdet troligen medför orimligt höga kostnader. För att närmare bedöma detta kommer inventeringar och undersökningar att göras under innevarande år. Dispens sökes därför t. o. m. 31/12 1973.

Förlängning av generell dispens

Kommunerna har endast möjlighet att först under första halvåret 1973 tillfredsställande kunna bedöma investeringsresurserna. För att undvika onödiga investeringar sökes därför förlängning av tidigare meddelad dispens t. o. m. 1/7 1973.

Vara den 12 januari 1973
För VARA KOMMUNBLOCKS SAMARBETSNÄMND

Tage Lundmark
Ordförande